

Jurk

juridisk rådgivning
for kvinner
stiftet 1974

Nr. 71 (2014)

RAPPORT

Rapport om politiets familievoldskoordinatorordning

Utarbeidet for JURK av stud.jur. Tine Hovind Saxegaard og Sara Marie Endreson

Rapporten er publisert med støtte fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets
tilskuddsordning mot vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner

INNHold

1. Forord
2. Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
3. Bakgrunn
4. Familievoldskoordinatorordningen
  - 4.1 Et middel for å bekjempe vold
  - 4.2 Oppfølging av ordningen
  - 4.3 Norges grunnlovfestede og folkerettslige forpliktelser
5. Metode og resultat
  - 5.1 Stillingsbrøk, stillingsbeskrivelse og arbeidsoppgaver
  - 5.2 Direkte kontakt med voldsutsatte
  - 5.3 Familievoldskoordinatorordningen – allment kjent i Norge?
  - 5.4 Prioritering av vold i nære relasjoner
  - 5.5 Kompetanse og samarbeid innad i politiet
  - 5.6 Eksternt samarbeid
    - 5.6.1 Familievoldskoordinatorer i andre politidistrikt
    - 5.6.2 Instanser og tiltak
  - 5.7 Implementering av SARA (*Spousal Assault Risk Assessment*)
6. Konklusjon
7. Anbefalinger
8. Litteraturliste

1. FORORD

I forbindelse med arbeidet og ferdigstillingen av denne rapporten ønsker vi å takke følgende bidragsyttere:

Landets familievoldskoordinatorer, samt sysselmannen på Svalbard.

Daglig leder i JURK, Marta Trzcinska.

Fagrådgiver i JURK, Frøydis Kristin Patursson.

Tidligere saksbehandler på JURK, Camilla Stranden Hunn.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets tilskuddsordning mot vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner

Vi takker for gode innspill, kunnskapsrike samtaler og uvurderlig hjelp.

Ved JURK,

Tine Hovind Saxegaard og Sara Marie Endreson

Saksbehandlere i JURK, 2013 og 2014.

2. JURIDISK RÅDGIVNING FOR KVINNER (JURK)

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) er et uavhengig rettshjelpiltak som skal bidra til at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at likestilling praktiseres. JURK drives av jusstudenter i samarbeid med daglig leder og fagrådgiver, og yter tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner med udekket rettshjelpsbehov gjennom rettsinformasjon, rettspåvirkning og bistand i konkrete saker.

Vårt tilbud gjelder kvinner over hele landet, vi har ingen inntektsgrenser og all hjelp er gratis. I 2013 behandlet JURK 2701 enkeltsaker og møtte i tillegg 2300 kvinner gjennom vår oppsøkende virksomhet¹. Vi bistår i saker innenfor flere rettsområder og uttaler oss på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort i vår saksbehandling.

For å bidra til å bedre kvinners situasjon, har JURK i en strategiperiode fra 2014 til 2018, valgt å prioritere fire temaer. Vold mot kvinner er ett av disse temaene². JURK har en egen arbeidsgruppe som, i tillegg til gjeld- og fengselsrett, arbeider med kvinner som har vært utsatt for vold. Saksbehandlerne i gruppen utferdiger blant annet søknader om voldsoffererstatning og rettferdsvederlag, følger opp anmeldelser hos politiet og klager på eventuelle henleggelse, samtidig som de gir rettighetsinformasjon vedrørende psykisk, fysisk, seksuell og økonomisk vold.

Gjennom vår saksbehandling møter vi daglig voldsutsatte kvinner i en presset livssituasjon, og vi ser hvordan den psykiske, fysiske, seksuelle eller økonomiske volden de har blitt utsatt for, ofte gir grobunn for andre typer juridiske problemer. Det er således ikke uvanlig at en klient hos JURK får bistand innenfor flere rettsområder samtidig.

Med den hensikt å drive rettighetsinformasjon der de voldsutsatte kvinnene er, har voldsgruppen på JURK pågående samarbeid med Oslo Krisesenter og Støttesenter mot incest i Oslo. Hos disse organisasjonene holder JURK foredrag og tar inn saker. Foredragene er ment å tjene som en innføring i norsk rett, der vi særlig fokuserer på den utsattes rettigheter ved vold og overgrep. Gjennom vår saksbehandling og vår oppsøkende virksomhet, ser vi at voldsutsatte har et udekket behov for informasjon om egne rettigheter, samtidig som vi ser at de mangler oppfølging hos, og tiltro til, politiet.

På bakgrunn av dette udekkede behovet, og denne mangelen på oppfølging, arbeider JURK også rettspolitisk for å bedre voldsutsattes rettsstilling og rettssikkerhet. Fra og med 2013 inngikk JURK som en aktiv samarbeidspartner til den landsomfattende rød knapp-

---

¹ JURKs årsrapport 2013, <https://jurk.no/download/%C3%85rsrapporter/%C3%85rsrapport%202013.pdf> [03.09.14].

² JURKs strategi for 2014 – 2018, side fire, www.jurk.no.

kampanjen "STOPP VOLD MOT KVINNER"³. Rød knapp-kampanjen har som formål å mobilisere til nulltoleranse for vold og drives i samarbeid med syv andre organisasjoner.

3. BAKGRUNN

I 2011 utga Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) rapporten "Politiets familievoldskordinatorer – Fungerer ordningen?"⁴. Gjennom telefonintervjuer med familievoldskordinatorer i samtlige av landets 27 politidistrikt, samt med Sysselmannen på Svalbard, innhentet JURK svar på følgende spørsmål:

1. Hvilken stillingsbrøk har du?
2. Hvor mye av tiden på jobben bruker du på arbeidsoppgaver som faller utenfor tematikken vold i nære relasjoner?
3. Blir du tillagt oppgaver som faller helt utenfor familievoldskordinatorordningen?
4. Fungerer du mest som en ressursperson innad i politiet eller jobber du også mye ute i distriktet?
5. Møter du mange voldsutsatte kvinner i ditt arbeid?
6. Har du inntrykk av at «kvinnen i gata» vet om at denne ordningen finnes?
7. Hvordan blir tematikken vold i nære relasjoner prioritert av ledelsen ved ditt politidistrikt?
8. Hvilken oppfatning har du av familiekoordinatorenes samarbeid seg imellom og samarbeidet med andre hjelpetiltak utenfor politiet?

Intervjuene ble foretatt av saksbehandlere hos JURK i perioden 29.09.11 til 11.10.11. Resultatet av undersøkelsen viste at kun åtte av landets 27 politidistrikt hadde en familievoldskordinator i 100 % stilling, samt at fire politidistrikt ikke hadde noen familievoldskordinator overhodet.

I første halvdel av 2014 begynte JURK for andre gang å utrede politiets familievoldskordinatorordning. Vi ønsket kunnskap om hvorvidt situasjonen hadde utviklet seg fra 2011 og om hvorvidt politiet på en god nok måte arbeider med, og mot, vold i nære relasjoner. Den nye rapporten baserer seg, i likhet med den forrige, på telefonintervjuer med landets familievoldskordinatorer. Intervjuene ble foretatt i tidsrommet februar til april 2014. Alle 27 politidistrikt i Norge ble ringt, inkludert sysselmannen på Svalbard.

---

³ <https://www.facebook.com/stopp.vold.mot.kvinner> [07.02.14]

⁴ Politiets familievoldskordinatorer – Fungerer ordningen?, JURK, 2011.

<https://jurk.no/download/rapporter/Politiets%20familievoldskordinatorordning.pdf>

I det følgende vil vi forsøke å gi et så dagsaktuelt og dekkende bilde som mulig av ordningen på landsbasis. Det er familievoldskoordinatorenes egne synspunkter som danner utgangspunktet for den fremlagte statistikken. Denne, sett i sammenheng med JURKs erfaringer fra egen saksbehandling, danner videre grunnlaget for konklusjonen og anbefalingene presentert under punktene 6 og 7.

4. FAMILIEVOLDSKOORDINATORORDNINGEN

Ordningen med familievoldskoordinatorer ble innført ved instruks fra Politidirektoratet 15.04.02 "Om politiets behandling av vold i nære relasjoner"⁵ og ved rundskriv fra riksadvokaten "Om opprettelse av familievoldskoordinator" av 23.04.02. Ordningen har eksistert siden 01.07.02.

4.1 Et middel for å nå målet om bekjempelse av vold

Ordningen ble opprettet for å styrke og ensrette politiets innsats overfor volds- og trusselutsatte kvinner, på bakgrunn av at politiet opplevde særlige problemer med å håndtere familievoldssaker. Vold i nære relasjoner ble ansett å utgjøre et alvorlig samfunnsproblem som burde håndteres av samfunnet og ikke innad i den private sfære. Familievoldskoordinatorordningen ble dermed opprettet som et middel for å nå et konkret mål; bekjempelse av vold i nære relasjoner.

Ved å innføre ordningen ønsket Politidirektoratet å styrke politiets muligheter til å ta ut offentlig påtale, selv om den voldsutsatte av forskjellige årsaker ikke nødvendigvis ønsket å samarbeide. Således representerte ordningen ett skritt videre etter innføringen av ubetinget offentlig påtale i 1988, jfr. straffeloven § 228 fjerde ledd (lov nr. 10 av 22. mai 1902).

Både riksadvokaten og Politidirektoratet la i 2002 anvisninger og føringer for behandlingen og etterforskningen av familievoldssaker. Først og fremst skulle slike saker prioriteres, og innsatsen på området skulle intensiveres, med særlig fokus på forebygging og straffesaksbehandling. Det ble med dette forutsatt en generell kompetanseheving innad i politiet vedrørende vold i nære relasjoner.

I Politidirektoratets disponeringsskriv for politi- og lensmannsetaten i 2002 ble det presisert at voldsutsatte skulle følges opp, samt at ny vold skulle forebygges. Dette skulle blant annet skje gjennom samarbeid mellom politiet, helse- og sosialetaten, familievernkontorene, barnevernet, krisesentrene og rådgivningskontorene for kriminalitetsofre. I instruks fra april samme år, ble politiet instruert i å iverksette de beskyttelsestiltakene de hadde til

---

⁵ "Om politiets behandling av vold i nære relasjoner", instruks. Politidirektoratet av 15.04.02

rådighet, slik som voldsalarmer og besøksforbud etter straffeprosessloven § 222a (lov nr. 25 av 22. mai 1981).

I alvorlige voldstilfeller skulle politiet vurdere skjerming av personopplysninger og i verste fall benytte kode 6, hvilket innebærer relokalisering til hemmelig adresse. Politiet ble videre instruert i å følge opp disse beskyttelsestiltakene og intensivere etterforskningen. Sistnevnte burde etter instruksen skje raskt og planmessig, der det foretas sikring av tekniske, så vel som andre bevis.

Etter politidirektoratets rundskriv 02/018 skulle familievoldskoordinatorene tillegges "koordinerende ansvarsoppgaver innen feltet familievold", og ordningen skulle bidra til "at politiet utøver en helhetlig og ensartet behandling av denne type voldssaker". Ordningen åpnet for lokale tilnærminger til koordinatorens arbeid, basert på omfanget av familievold, organisatoriske forhold og geografiske forutsetninger i distriktet. Politidirektoratet nedla likevel visse universelle retningslinjer for koordinatorene:

Familievoldskoordinator skal;

- *Tillegges koordinerende ansvarsoppgaver for politidistriktets samlede innsats for å redusere familievold*
- *Være en ressursperson for driftsenhetene og aktuelle avdelinger ved å bidra til en helhetlig, ensartet og god kvalitativ behandling*
- *Være oppdatert på distriktets satsning på området og fremme forslag om rutiner og metodeutvikling*
- *Bistå i kompetanseoppbyggende arbeid ved driftsenhetene og aktuelle avdelinger samt utgjøre en støtte for kontaktpersoner og etterforskere*
- *Ha god kunnskap om andre etaters, institusjoners og organisasjoners mulighet til å bidra med adekvat oppfølging og være en ressursperson i kontakten mellom politi og volds ofre*
- *Være initierende i arbeidet med etablering av gode samarbeidsrutiner med andre etater, institusjoner og organisasjoner med tilknytning til voldsproblematikk⁶*

Videre legges det i rundskrivet vekt på at familievoldskoordinatorer bør gis mulighet til faglig utvikling og oppdatering innen familievold.

Den enkelte politimester tillegges ansvaret for å vurdere hvor store ressurser det er behov for på dette området i vedkommende distrikt, og det heter også at plasseringen i organisasjonen skal tilpasses koordinatorens oppgaver. I disponeringsskrivet for politi- og lensmannsetaten fra 2002 heter det likevel at "politiet skal vie trusselutsatte kvinner spesiell oppmerksomhet", og at politiet "skal sikre seg nødvendig kunnskap om vold i nære relasjoner, sørge for at

---

⁶ "Familievoldskoordinatorene i Politiet", NKVTS-notat 2004, s. 4.

voldsofre tilbys adekvat oppfølging og utøve en sentral rolle i voldsforebyggende arbeid gjennom samarbeid med andre instanser som helse- og sosialetaten (...)"⁷.

4.2 Oppfølging av ordningen

NOU 2003:31 "Retten til et liv uten vold"⁸ ble utgitt i 2003. I denne ble det lagt til grunn at alle politidistriktene i Norge hadde en familievoldskordinator i 100 % stilling og at denne hadde som ansvar å koordinere politiets innsats i arbeide med vold mot kvinner. I 2004 lanserte Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) et notat der de redegjorde for sin undersøkelse av politiets familievoldskordinatorordning. Resultatet av undersøkelsen viste at ordningen fungerte i svært ulik grad i politidistriktene. I visse distrikt var det ansatt familievoldskordinatorer i fulltidsstilling, i andre var koordinatorene tillagt mange oppgaver som falt utenfor tematikken vold i nære relasjoner. I flere politidistrikt opplevde koordinatorene å få liten støtte fra sine overordnede.

JURK lanserte rapporten "Politiets familievoldskordinatorer – Fungerer ordningen?" i 2011. I rapporten fant JURK klare svikt ved implementeringen ordningen. Målet om å ha minst én familievoldskordinator i full stilling i hvert politidistrikt var ikke oppfylt. Undersøkelsen viste at kun åtte av landets politidistrikt hadde en familievoldskordinator i fulltidsstilling, samt at fire politidistrikt ikke hadde noen familievoldskordinator overhode.

Ordningen har i nyere tid blitt nevnt i flere handlingsplaner⁹, både på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå, vært tema på Stortingets spørretime i 2012 og diskutert media. I august 2013 utstedte Justis – og beredskapsdepartementet handlingsplanen for 2014 – 2017 "Et liv uten vold"¹⁰. Handlingsplanen fulgte opp stortingsmeldingen "Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Det handler om å leve"¹¹. På side 22 i handlingsplanen uttales det følgende om familievoldskordinatorordningen:

"Opprettelsen av familievoldskordinatorstillinger i alle politidistrikt har lagt til rette for at den voldsutsatte møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet, både menneskelig og politifaglig. I de største politidistriktene er det etablert egne team."

---

⁷ "Familievoldskordinatorer i Politiet", NKVTS-notat 2004, s. 4.

⁸ NOU 2003: 31. "Retten til et liv uten vold" pkt. 9.2.8 "Organisering og kompetanse innen politiet"
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/nouer/2003/nou-2003-31/10/2/8.html?id=372954> [07.03.14]

⁹ Se til eksempel handlingsplan fra 2012:

<http://www.regjeringen.no/pages/36717130/HandlingsplanJDweb.pdf>

¹⁰ Handlingsplan mot vold i nære relasjoner av 2014 – 2017

http://www.regjeringen.no/pages/38428833/Hplan-2014-2017_Et-liv-uten-vold.pdf [07.02.14]

¹¹ Meld. St. 15 (2012-2013).

<http://www.regjeringen.no/pages/38254171/PDFS/STM201220130015000DDDPDFS.pdf> [31.08.14]

Det ble i denne rapporten lagt til grunn at familievoldskordinatorordningen er implementert i samtlige av landets politidistrikt, samt at den fungerer på en tilfredsstillende og tiltenkt måte.

4.3 Norges grunnlovfestede og folkerettslige forpliktelser

I NOU 2003:31 "Retten til et liv uten vold" uttales det på side 19 at "kvinner og barn har en grunnleggende rett til å leve et liv uten frykt for vold. Dette er en menneskerett og anses som overordnet målsetting i arbeidet med å bekjempe vold mot kvinner og barn i nære relasjoner".

Det fremgår av § 2 i Grunnloven (av 17. mai 1814) at denne skal sikre menneskerettighetene. Videre følger det av Grunnloven § 92 at dette innebærer at staten skal respektere og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i grunnloven og i traktater om menneskerettighetene som er bindende for Norge. Innholdet i denne folkerettslige forpliktelsen, er nærmere fastsatt i menneskerettighetsloven (av 21. mai 1999 nr. 30) § 2, hvor det fremgår at Europarådets menneskerettighetskonvensjon, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, FNs barnekonvensjon og FNs kvinnediskrimineringskonvensjon er inkorporert i norsk rett. Ved motstrid er disse konvensjonene i § 3 gitt forrang foran annen norsk lovgivning. Dette innebærer at menneskerettighetene har trinnhøyde mellom lov og grunnlov.

Videre har Europarådet utarbeidet en konvensjon om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (*Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*¹²). Konvensjonen ble signert i 2011, men på nåværende tidspunkt har mange av konvensjonslandene enda ikke ratifisert den.

Den 25. april 2013 ble staten Norge dømt i Norges Høyesterett for brudd på den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 1 jfr. artiklene 3 og 8¹³. Staten ble kjent ansvarlig for å ikke ha sikret en kvinne retten til et liv uten vold, jfr. EMK (sml. menneskerettsloven § 1). Kvinnen ble utsatt for grov fysisk og psykisk vold fra en mann, og i en periode på ni år brøt han det pålagte besøksforbudet gjentatte ganger. På tross av at politiet iverksatte tiltak for å beskytte kvinnen, slo Høyesterett fast at både politiet og påtalemyndighetens arbeid var utilfredsstillende og utilstrekkelig. Etter både egen Grunnlov og folkerettslige forpliktelser har staten Norge en uttalt plikt til å sikre sine borgere grunnleggende menneskerettigheter. Dommen fra Høyesterett i 2013 er ett av flere eksempler på at Norge ikke oppfyller denne plikten, og således ikke makter å beskytte ofre for vold i nære relasjoner.

---

¹² <http://www.conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/html/210.htm> [31.08.14]

¹³ Jfr. Retstidende 2013 s. 588

5. METODE OG RESULTAT

Funnene som presenteres i det følgende baserer seg på telefonintervjuer med samtlige av landets familievoldskoordinatorer. Intervjuene ble foretatt i tidsrommet februar til april 2014 og er basert på kvalitativ spørsmålsstilling. Resultatene presenteres derfor i en deskriptiv fremstilling. Alle 27 politidistrikt i Norge ble kontaktet, inkludert sysselmannen på Svalbard. Familievoldskoordinatorene ble stilt spørsmål vedrørende:

1. Stillingsbrøk, stillingsbeskrivelse og arbeidsoppgaver
2. Direkte kontakt med voldsutsatte
3. Familievoldskoordinatorordningen – allment kjent i Norge?
4. Prioritering av vold i nære relasjoner
5. Kompetanse og samarbeid innad i politiet
6. Eksternt samarbeid
7. Implementering av SARA (Spousal Assault Risk Assessment)

5.1 Stillingsbrøk, stillingsbeskrivelse og arbeidsoppgaver

Familievoldskoordinatorene ble spurt hvilken stillingsbrøk de hadde, hva stillingen deres innebar og hvilke arbeidsoppgaver de ble tildelt. Resultatet av undersøkelsen viste at det per 1. mai 2014 var familievoldskoordinatorer ansatt i 100 % stilling i 26 av landets 27 politidistrikter. Sunnmøre politidistrikt hadde på undersøkelsestidspunktet ingen familievoldskoordinator ansatt, men stillingen var utlyst. Svalbard hadde heller ingen familievoldskoordinator. I Oslo er det et eget team av familievoldskoordinatorer.

I tidligere undersøkelser har det fremkommet at denne stillingsprosenten er rent formell og således ikke reell da majoriteten av familievoldskoordinatorene oppga å bli tildelt arbeidsoppgaver som falt utenfor tematikken vold i nære relasjoner. Som det presenteres nedenfor er dette fortsatt tilfelle.

Som nevnt under punkt 4.1 skal en familievoldskoordinator;

- Tillegges koordinerende ansvarsoppgaver for politidistriktets samlede innsats for å redusere familievold
- Være en ressursperson for driftsenhetene og aktuelle avdelinger ved å bidra til en helhetlig, ensartet og god kvalitativ behandling
- Være oppdatert på distriktets satsning på området og fremme forslag om rutiner og metodeutvikling
- Bistå i kompetanseoppbyggende arbeid ved driftsenhetene og aktuelle avdelinger samt utgjøre en støtte for kontaktpersoner og etterforskere

- Ha god kunnskap om andre etaters, institusjoners og organisasjoners mulighet til å bidra med adekvat oppfølging og være en ressursperson i kontakten mellom politi og volds ofre
- Være initierende i arbeidet med etablering av gode samarbeidsrutiner med andre etater, institusjoner og organisasjoner med tilknytning til voldsproblematikk.

Utover disse punktene, er det ikke nærmere fastsatt hva stillingen familievoldskordinator skal omfatte, noe som i stor grad har resultert i at det er opp til det enkelte politidistriktet og den enkelte koordinatoren å selv fastsette innholdet i den. Av denne grunn oppdaget JURK stor variasjon i hva de ulike koordinatorene oppga som egne ansvarsområder og arbeidsoppgaver. I flere av politidistriktene oppga familievoldskordinatorene at de, foruten arbeidet med vold i nære relasjoner, også arbeidet med for eksempel seksuelle overgrep, etterforskning, dommeravhør, voldsalarmer, besøksforbud og skjerming på kode 6 og 7. Listen over arbeidsoppgaver som falt direkte utenfor temaet vold i nære relasjoner, er lang, hvilket innebærer at den oppgitte stillingsprosenten ikke er reell. Fordi familievoldskordinatorene i stor grad tillegges arbeidsoppgaver som faller utenfor tematikken vold i nære relasjoner, medfører det således ikke riktighet å fremholde at de er ansatt i en 100 % stilling som familievoldskordinatorer.

Som en følge av at det i realiteten er opp til det enkelte politidistrikt og den enkelte koordinatoren å fastsette innholdet i stillingen, vil tilbudet voldsutsatte får nødvendigvis variere fra politidistrikt til politidistrikt. Resultatet av dette er at politiets innsats overfor den voldsutsatte er lite forutberegnelig, hvilket går sterkt utover personens rettsikkerhet.

5.2 Kontakt med voldsutsatte

Av beskrivelsen ovenfor fremkommer det ikke at familievoldskordinatorene i stor grad selv skal ha kontakt med de voldsutsatte. Likevel har over halvparten av koordinatorene vi intervjuet oppgitt at de i stor grad har kontakt med voldsutsatte i sitt arbeid.

5.3 Familievoldskordinatorordningen – allmennkjent i Norge?

Koordinatorer ble spurt om de anså ordningen for kjent blant publikum i eget politidistrikt, og om hvorvidt det er gjort en innsats for å gjøre den mer kjent, samt spre kunnskap om voldsutsattes rettigheter. Majoriteten av familievoldskordinatorene oppga at ordningen var kjent innad i politiet og hos aktuelle samarbeidspartnere som familievernkontor og krisesentre. Selv om 16 av politidistriktene oppga at de mente kjennskapen om ordningen blant befolkningen var god, var det få av distriktene som kunne vise til konkrete tiltak som var tatt for å spre denne kunnskapen. Unntakene var Øst-Finnmark og Nord- og Sør Trøndelag politidistrikt, der det var tatt aktive skritt for å spre kunnskap om ordningen, både gjennom kampanjer og eksterne samarbeid.

5.4 Prioritering av vold i nære relasjoner

Familievoldskoordinatorene ble spurt om hvordan de opplever at tematikken vold i nære relasjoner blir prioritert av ledelsen i eget politidistrikt. Majoriteten av familievoldskoordinatorene oppga at de opplevde at vold i nære relasjoner i teorien var høyt prioritert, da det er lagt sentrale føringer for nettopp dette. Flere oppga i tillegg at situasjonen gjerne hadde bedret seg i løpet av de siste årene. Likevel ble det på generell basis tatt visse forbehold. Selv om vold i nære relasjoner ble oppgitt som et prioritert område, uttalte flere av familievoldskoordinatorene frustrasjon over manglende oppfølging og tildeling av tilstrekkelige ressurser.

Vold i nære relasjoner er et område den nåværende regjeringen ønsker å prioritere. Familievoldskoordinatorene JURK har snakket med og opplever imidlertid at sentrale løfter om prioritet hjelper lite når lokale mellomledere ikke på en god nok måte legger til rette for at disse skal kunne gjennomføres i deres distrikt. Et eksempel som ble trukket frem under flere av telefonintervjuene var at det i hovedsak var familievoldskoordinatorene som ble sendt på kurs om innføring av SARA¹⁴ (Spousal Assault Risk Assessment) da politidirektoratet organiserte dette i februar 2014. Etterforskere og politibetjenter i førstelinjen ble ikke gitt denne muligheten. Årsaken var manglende lokale ressurser, både hva gjelder tid og økonomiske midler.

Videre ble det i intervjuene trukket frem følgende hinder for reell prioritering på høyde med nasjonale føringer; mangel på tid og ressurser, for store arbeidsområder og for mange arbeidsoppgaver og mangelfull opplæring i tematikken blant medarbeidere.

5.5 Kompetanse og samarbeid innad i politiet

Under telefonintervjuene ble familievoldskoordinatorene spurt om hvordan de oppfattet kompetansen deres medarbeidere innehar når det kommer til tematikken vold i nære relasjoner.

En koordinator påpekte at etterforskningsledelsen i distriktet ikke hadde fått tilstrekkelig opplæring om tematikken og således har manglende forståelse for hvordan vold i nære relasjoner utarter seg, og hva de må se etter i etterforskningen. Flere av de som har vært ansatt en stund er derfor ikke gode nok på det å hente inn informasjon, da de benytter en gammeldags "etterforsknings- og avdekkings"-metode.

---

¹⁴ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_1909.pdf [31.08.14]

I et annet politidistrikt, mente familievoldskordinatoren at fenomenforståelsen av vold i nære relasjoner ikke er tilstede hos medarbeiderne, og at de mangler motivasjon for å arbeide med komplekse saker. Dette fordi saker om familievold ikke genererer gode tall hva gjelder saksbehandlingstid og oppklaringsprosent. Ett av intervjuobjektene anslo at mellom 60–70 % av familievoldssakene distriktet etterforsket, ble henlagt. Nettopp fordi sakene er vanskelige, og fordi fornærmede sjelden samarbeider med å samle bevis. I ett av landets dårligst bemannede politidistrikt, fortalte koordinatoren at distriktet ikke har kapasitet til å sende sine ansatte på kurs. Mangelen på personelle og økonomiske ressurser har resultert i mangelfull kompetanse vedrørende vold i nære relasjoner hos distriktets ansatte.

Under telefonintervjuene opplyses det generelt om at det ikke er god nok motivasjon blant etterforskerne for å arbeide med vold i nære relasjoner, og at det følgelig er behov for dedikerte medarbeidere.

Flere av koordinatorene JURK intervjuet understreket videre at nyutdannede politimenn- og kvinner har bedre kompetanse på dette området enn eldre, og flere mente at dette på sikt ville føre til et bedre arbeid med vold i nære relasjoner.

5.6 Eksternt samarbeid

5.6.1 Familievoldskordinatorer i andre politidistrikt

Med unntak av tre politidistrikt, oppga samtlige av familievoldskordinatorene at de samarbeidet godt med familievoldskordinatorer i andre politidistrikt. Flere uttrykte at dette særlig var tilfelle der det var nødvendig med grenseoverskridende arbeid, for eksempel der voldsutsatte måtte relokaliseres til et annet politidistrikt.

5.6.2 Instanser og tiltak

Politiet er ofte avhengig av å samarbeide med eksterne organisasjoner og tiltak for å kunne tilby voldsutsatte adekvat oppfølging. Familievoldskordinatorene ble derfor spurt hvilke eksterne instanser og tiltak de samarbeider med og hvordan de synes dette samarbeidet fungerer. Resultatet av undersøkelsen viser at familievoldskordinatorene i stor grad samarbeider med eksterne instanser og tiltak. Flere av koordinatorene oppga at de hadde kontakt med for eksempel barnevern, krisesentre, Nav, familievernkontor, ATV, Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

5.7 Implementering av SARA (*Spousal Assault Risk Assessment*)

SARA (*Spousal Assault Risk Assessment guide*) er et risikovurderingsinstrument som benyttes med den hensikt å forebygge partnervold. Målsettingen er å forebygge nye voldstiltfeller etter utrykning i forbindelse med partnervold. Partnervold omfatter i denne sammenhengen saker der det utøves trusler og/eller vold i nåværende eller tidligere partnerrelasjoner. SARA brukes til å vurdere risikoen for fremtidig vold og deretter igangsette tiltak for å redusere denne risikoen.

I handlingsplanen "Et liv uten vold" for 2014 – 2017 står følgende: "[...] risikovurderingsverktøyet SARA (*Spousal Assault Risk Assessment Guide*) [skal] nå implementeres ved alle politistasjoner i Oslo og i alle øvrige politidistrikt i løpet av 2013."

I vår undersøkelse har vi avdekket at kun ett av 27 politidistrikt hadde begynt implementeringen av SARA i første halvdel av 2014. Distriktet som har implementert SARA er Oslo. Oslo er også politidistriktet der risikovurderingsinstrumentet først ble benyttet; ved et pilotprosjekt ved Stovner politistasjon fra 2011 – 2012, ledet av Dag Simen Grøtterud.¹⁵

Representanter fra de 26 resterende politidistriktene deltok i slutten av februar 2014 på kurs om risikovurderingsinstrumentet. Flere var håpefulle til at deres distrikt skulle ha kapasitet til å kurse alle ansatte i SARA innen utgangen av 2014. Syv av 27 oppga at deres distrikt skulle ansette en egen koordinator som vil være ansvarlig for SARA¹⁶.

Majoriteten av familievoldskoordinatorene visste verken hvordan eller når risikovurderingsinstrumentet skulle implementeres. Ett av intervjuobjektene hadde forøvrig aldri hørt om instrumentet og hadde følgelig ikke kunnskap om hva det innebærer eller om det skal implementeres.

To av koordinatorene JURK intervjuet stilte seg skeptiske til implementeringen av SARA ettersom lokale ledelse i distriktet virket lite innstilt på å prioritere ressurser til å implementere risikovurderingsinstrumentet. De oppga videre at egne kolleger også var skeptiske, og har gitt uttrykk for at de ikke ønsker å sette av tid til å lære seg hvordan det fungerer.

Koordinatoren fra Telemark politidistrikt opplyste at ansatte i distriktet allerede hadde vært på opplæring på Grenland politistasjon, og hun regnet med at alle driftsenhetene i distriktet vil være i gang med å bruke SARA i løpet av sommeren 2014.

---

¹⁵ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_1909.pdf

¹⁶ Disse distriktene var Follo, Asker og Bærum, Rogaland, Agder, Haugaland og Sunnhordland og Nordmøre og Romsdal.

En av koordinatorene understrekte viktigheten av at alle, og ikke bare familievoldskordinatoren, må få opplæring i SARA. Dette for å forstå viktigheten av akutfaser og tiltak, samt for å øke forståelsen for fenomenet vold i nære relasjoner.

6. KONKLUSJON

Etter å ha foretatt undersøkelsen av familievoldskordinatorordningen, ser vi at ordningen ikke fungerer som den er tiltenkt. Selv om den formelle stillingsbrøken til familievoldskordinatorene nå er på 100 %, er den reelt sett betydelig lavere. Årsaken til dette er som nevnt at koordinatorene i stor grad tillegges arbeidsoppgaver som faller utenfor tematikken vold i nære relasjoner. Resultatet er at familievoldskordinatorordningen blir en hul ordning, uten den gjennomslagskraften det er lagt opp til. Når det i handlingsplanen fra 2013 uttales at opprettelsen av familievoldskordinatorstillinger i alle landets politidistrikt har lagt til rette for at den voldsutsatte møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet, både menneskelig og politifaglig, er JURK av den oppfatning at dette gir voldsutsatte urealistiske forhåpninger og, i realiteten, svekket rettssikkerhet.

Det fremstår også som klart at selve rollen som familievoldskordinator kun kan fungere optimalt dersom det ellers i politidistriktet legges opp til implementering av kunnskap og instrumenter. Det er ikke det faktum at distriktet har en familievoldskordinator som er utslagsgivende, men i hvilken grad dennes kompetanse nyttiggjøres blant resten av politistyrken i distriktet.

Videre ønsker JURK å presisere at selv om handlingsplanen "Et liv uten vold" fastslo at risikovurderingsinstrumentet SARA skulle implementeres ved alle landets politidistrikt i løpet av 2013, er det i 2014 fortsatt kun Oslo som har lyktes med dette. Resultatet er, som med familievoldskordinatorordningen, et hult tilbud samfunnet serverer de som er eller har vært, utsatt for vold i nære relasjoner.

Gjennom egen saksbehandling møter JURK daglig voldsutsatte kvinner i en presset livssituasjon, og vi ser hvordan den psykiske, fysiske, seksuelle eller økonomiske volden de har blitt utsatt for, ofte gir grobunn for andre typer juridiske problemer. Vi ser hvordan de sliter med å få registrert en anmeldelse når de henvender seg til politiet og hvordan anmeldelser, når de først er registrert, som oftest henlegges, være det seg på bevistes stilling eller på grunn av kapasitetsmangel. Vi ser videre hvordan voldsutsatte ikke får informasjon om egne grunnleggende rettigheter i møte med politiet, og således føler at de verken blir sett, forstått eller tatt på alvor. Dette er problemer JURK mener kan avhjelpes ved, blant annet, en bedre gjennomføring av familievoldskordinatorordningen.

En voldsutsatt klient som kom til JURK med saken sin, uttalte om møtet med politiet at "man må være sterk for å være svak". Selv om egen styrke er viktig, så er noe av det viktigste for en som har blitt utsatt for vold i nære relasjoner, å føle seg sett, forstått og ivaretatt på en god måte. Og ikke minst bør den voldsutsatte kunne ha tiltro til at de rettigheter hun eller han er lovet gjennom handlingsplaner, instruksjoner og rundskriv, faktisk er reelle.

7. ANBEFALINGER

Etter å ha sammenlignet funnene fra rapporten "Politiets familievoldskordinatorer – Fungerer ordningen?" fra 2011, med funnene fra den nærværende, er det nedslående å se at det i realiteten er lite som har bedret seg. Flere av anbefalingene JURK presenterte for tre år siden, er fortsatt høyst relevante.

For å sikre at verken familievoldskordinatorordningen og implementeringen av risikovurderingsinstrumentet SARA blir hule tilbud voldsutsatte ikke reelt får nytte av, kommer vi med følgende anbefalinger:

- Familievoldskordinatorordningen må lovfestes, i lov eller forskrifts form
- Risikovurderingsinstrumentet SARA må implementeres i alle landets politidistrikt
- Et lovvedtak må følges opp med bevilgning av øremerkede midler og rapporteringsordninger.
- Det må eksisterer en rapporteringsordning mellom familievoldskordinatorene, ledelsen i politidistriktene og politidirektoratet.
- Det må utarbeides klare retningslinjer for familievoldskordinatorstillingen. Disse må avklare hvilke arbeidsoppgaver som faller innenfor og utenfor familievoldskordinatorordningen. Etter JURKs oppfatning må ordningen begrenses til utelukkende å skulle håndtere vold i nære relasjoner.
- Vold i nære relasjoner må bli et prioritert område, både sentralt og lokalt.

LITTERATURLISTE

Rundskriv og instruks

- "Om politiets behandling av vold i nære relasjoner", instruks. Politidirektoratet av 15.04.02
- "Om opprettelse av familievoldskordinator", rundskriv. Riksadvokaten av 23.04.02
- Politidirektoratets disponeringsskriv for politi- og lensmannsetaten i 2002
- Politidirektoratets rundskriv 02/018

Handlingsplaner og andre statlige dokumenter

- NOU 2003: 31. "Retten til et liv uten vold" pkt. 9.2.8 "Organisering og kompetanse innen politiet"
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2012
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner av 2014 – 2017
- Meld. St. 15 (2012-2013),
<http://www.regjeringen.no/pages/38254171/PDFS/STM201220130015000DDDPDFS.pdf> [31.08.14]

Rapporter

- "Familievoldskordinatorene i Politiet", NKVTS-notat 2004
- "Politiets familievoldskordinatorer – Fungerer ordningen?", JURK, 2011
- JURKs årsrapport 2013
- JURKs strategi for 2014 – 2018
- Evaluering av SARA – prosjektet
https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_1909.pdf [31.08.14]

Rettskilder

- Retstidende 2013 s. 588
- *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, <http://www.conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/html/210.htm> [31.08.14]
- Grunnloven (av 17. mai 1814)
- Straffeloven (lov nr. 10 av 22. mai 1902)
- Menneskerettighetsloven (av 21. mai 1999 nr. 30)
- Europarådets menneskerettighetskonvensjon
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter
- FNs barnekonvensjon
- FNs kvinnediskrimineringskonvensjon

